

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
Iesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

IV. Secunda ætas Ecclesiæ ab anno Domini C. ad CC. Testimonium Iustini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

Audiamus nūc quid ipse pro se adferat ex Dionysio. Adferat igitur illa verba ex eodem cap. 3. part. 3. *Pontifex operum panem & individuum aperit, & in frusta concidit.*

RESPONDEO; Miram esse aduersariorum importunitatem, qui si in vno, vel altero Patre legant Eucharistiam vocari panem, statim clamant, Eucharistiam nihil esse, nisi panem propriè dictum: & cū in omnibus Patribus in infinitis locis legant Eucharistiam esse corpus Christi, tamen non volunt admittere corpus vlllo in loco propriè accipi. Dico igitur panem vocari Eucharistiam, sed panem cœlestem, & diuinum, non triticeum: nam paulò antè (vt diximus) idem Dionysius scribit eum panem esse hostiam ipso Pontifice longè digniorem, ita vt excusatione illi opus sit, quòd rem tam eximiam tractare audeat.

CAPVT QVARTVM.

SECUNDA ætas Ecclesiæ ab anno Domini C. ad CC.

Testimonium Iustini.

DOST Apostolorum discipulos in SECUNDA ætate Ecclesiæ tres habemus testes insignes, & indubitatos, Iustinum Martyrem, Pium I. Pontificem, & Irenæum. IUSTINVS igitur Martyr in Apologia 2. ad Antoninum Imperatorē, sic loquitur de Eucharistia: *ὅτι γὰρ ὡς κοινὸν ἄρτον, ὃ δὲ κοινὸν σῶμα ταῦτα λαμβάνομεν, ἀλλὰ ὁμῶς τρόπου ἑκάστου λόγῳ θεὸς σαρκωποιθεὶς ἰησοῦς χριστὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν καὶ σὰρκα, καὶ αἷμα ὑπὲρ σωτηρίας ἡμῶν ἔσκευε: ὅτι καὶ τὴν δὲ εὐχῆς λόγῳ τὸ θεὸς παρ' αὐτῶ ἐυχχαρισθεὶσιν σαρκὸς φησὶ, ἐξ ἧς αἷμα καὶ σὰρκα κατα μεταβολὴν τρεφονται ἡμῶν, ἐκείνη τὸ σαρκωποιθέντος ἰησοῦ, καὶ σὰρκα, καὶ αἷμα ἐδίδαχθημεν εἶναι. Non enim de communem panem, neque communem potum hac sumimus, sed quemadmodū per verbum Dei incarnatus Iesus Christus saluator noster, & carnem, & sanguinem pro salute nostra habuit.*

buit: sic etiam per preces Verbi Dei ab ipso Eucharistiam factum cibum, ex quo sanguis, & carnes nostra per mutationem aluntur, illius incarnati Iesu, & carnem, & sanguinem esse edocti sumus. Hæc ad verbum ex Græco interpretatus sum; quia queri solent hæretici sæpenumerò de interpretationibus Catholicorum. Solùm ambigi posset de illa voce: *Eucharistiam factum*; nam Græca vox, *ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΕΩΡ*, significare potest, super quem gratiæ actæ sunt, vel barbaro vocabulo, Eucharistizatum, vel (vt nos reddidimus) *Eucharistiam factum*. Sed non refert quidquam hoc ad rem propositam.

Ex hoc igitur loco duobus modis colligitur sensisse Iustinum, veram *Christi carnem* propriè in Eucharistia contineri. PRIMO ex eo, quod simpliciter asserit panem Eucharistiæ non esse communem panem, sed carnem Christi: neque vllam mentionem facit tropi, aut figuræ alicuius. Nam si Eucharistia esset significatiuè caro Christi, & non realiter, id Iustinus omninò dicere debuisset: scribebat enim Apologiam pro Christianis, quibus præter alia crimina obiiciebatur mādudatio carniū humanarum in sacris, vt patet ex Tertuliano in Apologetico, cap. 7. & ex Minutio Felice in Octauio: & quod maximum est, ex Athenagora, qui in Apologia ad eundem Antoninum tria crimina refellit falsò Christianis obiecta; quòd Deum non esse crederent; quòd humanis carnibus vescerentur; quòd promiscuo concubitu vterentur. Certè enim ad hoc abolendum crimen omninò dicendum fuit Christi carnem à Christianis non comedi, nisi significatiuè. Et etiam si id crimen non fuisset Christianis obiectum; stultus fuisset Iustinus, si absque vlla necessitate mysteria religionis facillima ipse incredibilia suis verbis fecisset, ad ethnicum Imperatorem scribens.

SECUNDO, id colligimus ex comparatione Eucharistiæ, quam facit Iustinus cum mysterio Incarnationis. Vt enim doceret non temerè Christianos credere panem fieri carnem, adducit in medium aliud mysterium æquè difficile: qua enim potentia fieri potuit, vt Deus incarnaretur, eadem fieri potuisse dicit, vt panis fieret caro. Vbi nisi re ipsa velit affirmare, panem fieri carnem, sed solùm significatiuè, frustra adducit exemplum Incarnationis: nullum enim est miraculum facere, vt panis significet corpus Christi.

Vtrum-

Vtrumque argumentum soluere nititur Petrus Martyr, & contrarium etiam colligere ex hoc loco Iustini in lib. contra Gardinerum, obiecto 13. & 151. Ad PRIMVM nostrum respondet, Iustinum non dixisse panem Eucharistiæ esse figuram corporis Christi, sed dixisse esse ipsum corpus, quia ita inter se loqui solebant Christiani eo tempore, nec fuisse periculum, ne ethnici putarent nos verè, & propriè comedere carnem Christi, tum quia dixerat Iustinus, panem, & vinum proponi in sacra mensa; tum quia poterant facile Gentiles colligere, verba illa Christi: *Hoc est corpus meum*, à Iustino cicata, esse intelligenda Sacramentaliter; tum denique quia Iustinus dicebat, non cuiusvis hominis carnem à Christianis manducari, sed solius Christi, qui iam resurrexerat, & in cœlū ascenderat.

AT Petrus Martyr multa dicendo, nihil dicit. Nam etiam si Christiani ita inter se loquerentur, tamen debuit defendere Christianorum Imperatori ethnico, & imperito rerum nostrarum, explicare tropum in illis verbis constitutum; alioquin non tollebat, sed augebat suspicionem criminis Christianis obiecti. DEINDE, etiam si Iustinus dixerit, panem, & vinum proponi in sacra mensa; tamen addidit, post mysticas preces non esse amplius panem, & vinum commune, sed ipsam carnem, & sanguinem Christi. Et ridiculum est debuisse, vel potuisse Imperatorem ethnico per se intelligere verba Christi esse accipienda Sacramentaliter: vnde enim id colligeret homo Gentilis, qui neq; an Sacramenta essent, audiuerat? Opinatur fortasse Petrus Martyr Imperatorem illum versatum fuisse in schola Calvinistarum, ut statim ad tropos omnia reuocaret. DENIQUE, quod additur de Christi resurrectione, non tam explicat, quam implicat magis difficultatem, & sine vlla causa reddit fidem nostram homini Gentili prorsus incredibilem. Itaq; insolubile manet hoc dilemma; Aut poterat Iustinus verè dicere, carnem Christi à Christianis solū in signo manducari, aut non poterat: si poterat, præuaricator fuit causæ Christianæ; nam odiosissimam reddidit fidem, & auxit criminum suspicionem, cum posset vno verbo & fidem probabilē facere, & crimen diluere: si non poterat, certè idē non poterat, quia verè, & non in signo tantum datur nobis comedenda Christi caro.

Ad SECUNDVM nostrum argumentum responderet Mar-

tyr,

tyr, Iustinum idèd explicuisse Eucharistiam exemplo Incarnationis, vt ostenderet contra hæreticos Marcionistas nos veram Christi carnem per fidem accipere. Nam si Christus nõ assumpsisset per Incarnationem veram carnem, sed simulatam, & fictam, vt Marcionitæ, & Valentiniani hæretici dicebant, non esset Eucharistia signum veræ carnis, neq; nos veram carnem participarem.

AT non probat hoc loco Iustinus Incarnationem ex Eucharistia, sed è contrario, Eucharistiam ex Incarnatione. PRAETEREA Iustinus hoc loco non scribit contra hæreticos, nec mentionem eorum facit, sed persuadere vult Imperatori nõ esse impossibile mysterium Eucharistiæ apud eos, qui credunt mysterium Incarnationis. ADDE, quòd Imperatores, & ceteri ethnici tantùm aberant ab opinione Marcionis, vt nihil dubitarent Christum habuisse veram carnem, cum id perpetuò Christianis obiicerent, Christum à Pilato verè crucifixum, & necatum fuisse: nulla ergo fuit causa, cur Iustinus exemplum Incarnationis adferret ad probandum Christum habuisse veram carnem. PRAETEREA, si Eucharistia nihil esset nisi panis significans carnem Christi, nihil inde concluderetur contra Marcionem: nam diceret ille Christum habuisse carnem phantasticam, & apparerem, & eam significari per Eucharistiam; idèd veteres non probant ex signo isto Eucharistiæ, Christum habuisse veram carnem, sed probant ex communi sententia, & fide Ecclesiæ, quæ erat, Eucharistiam esse verè carnem Salvatoris. Quocirca (vt dicit Ignatius) hæretici illi simpliciter repudiabāt Eucharistiam. DENIQUE, Iustinus cõparat Eucharistiam cum Incarnatione, quoad modum, quo vtrumque factum est: dicit enim eo modo per preces verbi Dei panem fieri Eucharistiam, & tunc esse carnem Christi; quomodo per verbum Dei, id est, per virtutem, seu imperium Dei, Incarnatio facta est. At si Eucharistia non esset corpus Christi, nisi significatiuè, non esset opus vlla prece consecratoria, sed satis esset prima institutio Christi: vnde eam Calvinistæ nullam adhibent consecrationem. Ergo Iustinus, qui scribit panem Eucharistiæ fieri corpus Christi per preces verbi Dei, credebat Eucharistiam non esse solam figuram, sed re ipsa corpus Christi.

Quod autem Martyr cauillatur, consecrationem apud nos non fieri prece, sed verbis illis: *Hoc est corpus meum*; nimis leue

leue est, quia (vt supra sæpe ostendimus) sancti Patres vocant mysticas preces omnium Sacramentorum formas, etiam non videantur habere formam precum; quia omnes illæ formæ, quocunq; modo pronuncientur, continent inuocationem Dei, cuius virtute Sacramenta, & eorum effectus producuntur.

Videamus nunc quid Petrus Pseudomartyr adferat pro suo errore ex vero Martyre Iustino. Duo igitur argumenta profert. VNUM, ex hoc ipso loco à nobis citato, quod Iustinus dicit, pane Eucharistiæ ali corpora nostra: hinc enim colligitur verum esse panem in Eucharistia, non autem corpus Christi, nisi significatiuè; non enim corpore Christi aluntur corpora nostra, sed animi tantum. Eandem obiectionem facit Boquetus in libro de cœna Domini. Sed Petrus Martyr proponit ALTERVM ex Dialogo cum Triphone, vbi Eucharistiam vocat Iustinus panem, & poculum.

SED hoc posterius iam supra refutatum est. AD illud prius respondeo dupliciter. PRIMO illa verba: (*Ex quo carnes nostræ per mutationem aluntur*) esse periphrasim panis, ex quo conficitur Eucharistia, vt sit sensus; Cibus ille, ex quo carnes nostræ ali solent, cum prece mystica cõsecratur, efficitur corpus Christi. Neq; obstat, quod Iustinus prius meminere cõsecrationis, quàm dicat ex eo cibo ali carnes nostras: nam sic dicit ipse, ex pane consecrato ali carnes nostras, vt aduersarij contendit, sed dicit, per consecrationem cibum illum, ex quo carnes nostræ aluntur, fieri corpus Christi.

SECUNDO respondeo, non esse nouum apud veteres, et presertim Irenæum, Hilarium, Nyssenum, Cyrillum, & alios, vt Eucharistia dicatur alere corpora nostra. Sed non intelligunt Patres, cum hoc dicunt, Eucharistia nutrire, vel alere mortalem substantiam corporis nostri; sic enim facerent Eucharistiam cibum ventris, non mentis, quo nihil absurdi fingi potest: sed intelligunt, vt postea videbimus, per Eucharistiam ali corpora nostra ad immortalitatem, id est, suscipere ex contactu carnis Christi vim quandam, seu dispositionem ad gloriosam resurrectionem, & vitam immortalem; quod ex verbis illis deducunt, Ioan. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in nouissimo die.* Sed de Iustino hæc tenus.